

Girdimojo suvokimo reikšmė vaiko kalbos raidai

Paruošė Pasvalio r. sav. Švietimo pagalbos tarnybos
Pedagoginio psichologinio skyriaus logopedė Ingrida Prakopienė
(2013 m.)

Girdėti garsus - tai pojūtis.

Suvokti, atpažinti, skirti garsus – tai gebėjimas.

Girdimasis suvokimas - tai gebėjimas skirti ir atpažinti neverbalinius (gyvosios ir negyvosios gamtos) ir verbalinius (kalbinius) garsus, tai akustinių impulsų priėmimas ir jų perdirbimas (kaupimas, atranka, diferencijavimas, analizė ir sintezė) centrinėje nervų sistemoje.

Gerai funkcionuojanti girdimojo suvokimo sistema bei išlavinta foneminė klausos suteikia pagrindą vystytis taisyklingai sakytinei ir rašytinei kalbai.

Jei sutrikęs gebėjimas nustatyti garso šaltinį:

- ◆ vaikui sunku nustatyti, iš kurios pusės sklinda garsas;
- ◆ vaikas negali sekti paskui judantį garsinį signalą.

Jei sutrikęs gebėjimas skirti fonemas:

- ◆ vaikas negali atskirti iš klausos panašiai skambančių garsų bei žodžių;
- ◆ sunkiai skiria rimuotus žodžius, painiojasi paprašius paaiškinti jų reikšmę;
- ◆ rašydamas diktantą keičia garsinę žodžių sudėtį;
- ◆ neaiškiai taria, švepluoja;
- ◆ dažnai perklausia pašnekovą.

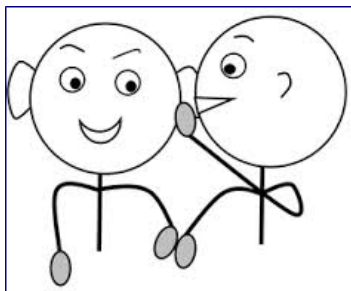
Jei sutrikusi girdimoji atmintis:

- ◆ sunku išmokti ir atgaminti nesudėtingus ketureilius, istorijas, dainas, daugybės lentelę;
- ◆ negeba pakartoti 6-7 žodžių sakinio;

- ◆ prastai atlieka mintino skaičiavimo užduotis, ypač jei reikia išlaikyti tarpinį atsakymą atmintyje ir vėliau jį panaudoti;
- ◆ negali pilnai atlikti sudėtingų instrukcijų, kai prašymas susideda iš kelių dalių;
- ◆ rašant diktantą dažnai perklausia, nes pamiršta diktuotus žodžius, juos supainioja;
- ◆ nenori klausytis skaitomų istorijų, jų neprisimena.

Girdimojo suvokimo lavinimo etapai:

- ◆ Gamtos, buitinių ir muzikinių garsų, gyvūnų ir žmonių balsų suvokimas, lydymas ritmo pojūčio lavinimo.
- ◆ Nekalbinių garsų skyrimas.
- ◆ Kalbinių garsų skyrimas.
- ◆ Skiemėnų, panašių struktūra, skyrimas.
- ◆ Fonemų skyrimas.
- ◆ Žodžių skyrimas.
- ◆ Elementarių žodžio garsų analizės įgūdžių sudarymas.
- ◆ Bendrųjų verbalinių gebėjimų lavinimas.

Keletas žaidimų girdimajam suvokimui lavinti

■ **Suplok delnais virš galvos, kai išgirsi gyvą ir mažą objektą:**

skruzdėlė, višta, dramblys, begemotas, kambarys, boružė, namas, musė, vonia, baseinas, bitė, moneta, kompiuteris, virtuvė, adata, spinta, saga, vabalas, saldainis, durys, tarakonas, ežeras, jūra.

■ **Pasakyk – kokie daiktai ar gyvūnai skleidžia tokius garsus:**

Zzzzzzzzzzzz, aaaaaaaa, šššššššššš, rrrrrrrrrrrrr, ūūūūūūūūūū ir t.t.

■ **Paklausyk 4 objektų pavadinimus ir pakartok juos nuo mažiausio iki pačio didžiausio.**

Dramblys – vilkas – vabalas – katė

Antis – gandrai – varna – žvirblis

Vyšnia – slyva – ananasas – arbūzas

Vandenynas – tvenkinys – jūra – bala

■ **Pasiklausyk 3 žodžius ir pakartok, tą, kurį galima valgyti.**

Košė, puošė, ruošė

Pyragas, nagas, ragas

Mėsa, vėsa, šviesa

Bulvė, gulbė, tulpė

■ **Ištark garsą kuo įvairiau.**

A – verkia vaikas. A – vaiko rodo gerklę daktarui. A – dainuoja daininkas. A – mergaitė įsidūrė į pirštą adata. A – mama stebisi. A – dejuoja močiutė.

■ **Įsidėmėk 5-6 daiktus padėtus ant stalo (žirkklės, puodelis, šaukštelis, knyga, popieriaus lapas).**

■ **Užsimerk. Atidžiai paklausyk, ir pasakyk, ką daro suaugęs.**

Glamžo popierių. Pila vandenį. Šaukšteliu beldžia į puodelį. Verčia knygos lapus. Kerpa žirkklėmis. Plėšo popierių.

■ **Paklausyk ir pakartok ritmą .**

x—x, xx—x, x—xx, xx—xx, xxx—xx, xx—xxx, x—xx—xx, xx—x—xx

Literatūra:

1. Karlheinz Barth. *Трудности в обучении: раннее предупреждение*, 2006.
2. Ткаченко Т. А. *Логопедические упражнения*, 2006 Москва.